

trdil temu sklepu in je po daljši debati, ki so se je udeležili društveniki: Dimnik, Furlan, Gärtner, Jelenc, Kecelj, Levec, Likar, Likozar, Pretnar, Režek, Smrdelj, Škulj — sklenil, da izvoli odbor deputacijo treh članov, ki osebno naprosi oba dež. poslanca mesta Ljubljane, da se v dež. zboru zavzameta za zvišanje stanarine ljubljanskega učiteljstva, ne da bi se uložila posebna prošnja v ta namen. — Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zahvali predsednik navzoče na udeležbi in zaključi imenitno uspeli občni zbor. Društveniki pa so se med govori in petjem zabavali še dalje, veseleč se edinstvi, ki vlada med večino ljubljanskega učiteljstva.

Književnost in umetnost.

„Slava Prešernu!“ V »Domovini« čitamo: Čudno se nam zdi, da se naši krajni šolski sveti tako malo zmenijo za to knjižico. Pa imamo vendar na Štajerskem krajne šolske svete, res so slovenski, pa se ne zgamejo, tudi če se slovensko mladino muči v slovenskih šolah z življenjepisi Schillerja, Goetheja, Uhlanda i. t. d. — o Prešernu pa se ne izpregovori beseda! Kje smo še!

Pregledni izpisek iz navodila h kartografičnim osnovam. Sestavil prof. Josip Kožuh. Založila »Zvezna trgovina« v Celju. Cena 20 h, po pošti 23 h.

Janežič-Bartel: Nemško-slovenski slovar. Četrta izdaja. (Deutsch-slovenisches Handwörterbuch von A. Janežič. Vierte Auflage, bearbeitet von A. Bartel.) Tiskarna družbe sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar dovršila in izdala četrto izdajo nemško-slovenskega slovarja, po kateri so zadnja leta že jako povpraševali. G. prof. A. Bartel v Ljubljani je to izdajo predelal, pomnožil in popravil na podlagi Pleteršnikovega slovarja in Levčevega pravopisa. V ostalem se nova izdaja naslanja na prejšnjo. Pomagali so g. pisatelju gg. prof. M. Pleteršnik, L. Pintar in g. A. Mikuš. Dasi je obseg knjige za 4 pole, to je 64 strani, večji kakor oni tretje izdaje (sedaj obsega 57 pol, t. j. 912 strani), je ostala cena neizpremenjena, namreč: 6 kron za broširan in 7 kron 20 vin. za vezan iztisk. (Poština za posamezne pošiljatve 30 vin. več.)

Družba sv. Mohorja. Naša družba sv. Mohorja je ostala letos nekako na isti visočini kakor lani. Šteje namreč vkup 83.572 udov, 1026 manj kakor lani, dočim smo bili lani napredovali za 8540 udov. Razmerje udov po posameznih škofijah, oziroma krajih nam kaže ta-le pregled:

1. Goriška nadškofija	9436	(— 157)	udov
2. Krška škofija	6438	(— 33)	»
3. Lavantinska škofija	25982	(— 1277)	»
4. Ljubljanska škofija	33318	(+ 535)	»
5. Tržaško koperska škofija	4356	(— 259)	»
6. Sekovska škofija	513	(— 44)	»
7. Soboteljska škofija	244	(— 67)	»
8. Zagrebška nadškofija	468	(— 15)	»
9. Senjska in druge dalmat. škofije	291	(+ 89)	»
10. Poreška škofija	131	(+ 18)	»
11. Djakovska škofija	86	(+ 4)	»
12. Bosniške škofije	204	(+ 11)	»
13. Videmska nadškofija	230	(— 8)	»
14. Razni kraji	402	(— 125)	»
15. Amerikanci	1518	(+ 245)	»
16. Afrika in Azija	255	(+ 57)	»
Skupaj	83572	(— 1026)	udov.

Številka v družbenih »zlatih bukvah«, v katere se vpisujejo novo vstopivši udje, je napredovala od 252.040 do 259.984, torej je vpisanih 7944 novih udov.

501.432 Mohorjevih knjig bode letos romalo med Slovence! Če dodamo to število onemu prejšnjih let, pridemo do števila 10.309.060 knjig, reci: deset milijonov tristo in devet tisoč ter šestdeset knjig, katere je družba samo kot letna darila svojim udom razdelila od svojega obstanka sem. Pri tem pa niso všteta mnoga poznejša naročila, ponatisi itd.

Dne 10. oktobra smo začeli razpošiljati letošnje družbene knjige in prizadevali se bomo, da častiti udje dobijo knjige najprej kot mogoče. Odpravili bomo zaboje s knjigami po tej le vrsti:

Škofije: 1. ljubljanska; 2. goriška; 3. krška; 4. tržaška; 5. lavantinska; 6. razni kraji; 7. Amerika in Afrika.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo »aviso«, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čimpreje pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora.

Odbor.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. Županstvo v Begunjah na Gorenjskem 40 K; g. Edmund Kavčič, trgovec v Ljubljani, 20 K. Živeli!

Kolekta poštnih znamk. Iz laškega okraja kolekta št. 79 in 80; iz voloskega okraja kolekta št. 127 in 128. Iz ptujske okolice kolekta št. 91. Živeli!

Letnina za l. 1905. G. Andrej Rapè, nadučitelj, in gđc. Ana Petrovčič, učiteljica v Smedniku.

Učiteljske vesti. Absolvirani učiteljski kandidat Ivan Žagar je imenovan provizoričnim učiteljem v Mengšu. Provizorična učiteljica v Mirni Marija Kastelic je imenovana v isti lastnosti v Cerkljah pri Krškem. Na zasilni šoli na Vrhu pri Logatcu je imenovan učiteljem župni upravitelj Ivan Miklavčič. — Za ljudsko šolo v Čepcljah je imenovana gđc. Marija Režek kot pomožna učiteljica, dozdej suplentinja v Spodnjem Logatcu.

Osebnosti iz brežiškega okraja. Kot suplentinje so nameščene gospodične: Štefanija Cimperšek v Sevnici, Marija Matko v Rajhenburgu, Emilja Knapič in Štefanija Scheligo na Vidmu ter Irma Tanšek v Brežicah. Provizorični učitelj v Artičah je postal absolvirani učiteljski kandidat gospod J. Voglar iz Leskovca namesto definitivne učiteljice gospodične Olge Kline, ki se je službi odpovedala.

Priznanja in zaupnice, ki jih priobčuje naš list, so tako jasen in odločen govor kranjskega učiteljstva, da jih ne more nihče preslišati. Izraz so samostojnega mišljenja in neomajne stanovske zavednosti. Tako učiteljstvo izvojuje lahko vsak boj, naj mu ga usilijo od katerekoli strani. Kjer ni strahu, tamkaj vlada odločnost in pogum. — Ni nobene sile, ki bi mogla zamašiti učiteljstvu usta. Govorilo in delalo bo toliko časa, dokler ne pride do svojih pravic! S prvim odločnim korakom delegacije kranjskega učiteljstva niso še izčrpana vsa sredstva, da pride delavec do poštenega plačila. Tako zavedno učiteljstvo stori lahko še kaj drugega, tudi kaj takega, da bodo njegovi neprijatelji še bolj odpirali oči in zamašili iskali paragrafov, da bi disciplinirali celokupno kranjsko učiteljstvo! — Vsak previden človek, ako ima s šolstvom in učiteljstvom kaj posla, bi si moral prizadevati, da pomaga stremljenju učiteljstva do zmage; jako nesmiselno pa ravna tisti, kdor se postavlja v boj za kruh na učiteljstvu nasprotno stran. Sovraštvo zbuja sovraštvo! In ljudje, ki nas sovražijo, nas ne bodo vodili in še manj pometali z nami. To je tako resnično, kakor amen v očenašu. Povedali smo že, da so se na tako učiteljstvu nasprotno stališče postavili pri IV. deželni učiteljski skupščini gospodje nadzorniki, ki so vsi — razen dveh — zrasli med učiteljstvom. A to še ni dovolj! Dohajajo nam poročila, da se tudi sedaj ob sklepanju zaupnic vtikavajo nekateri v svobodno voljo učiteljstva.

Ako ni to predrzno, pa je vsaj netaktno! Učiteljstvo je samo volilo delegate in delegatinje, zatoorej sme tudi samo izrekati zaupnice in nezaupnice, kakor se mu zdi, kako je izvrševala delegacija svoj mandat. Nadzornikov to čisto in popolnoma nič ne briga. Vendar hodi v nekem okraju nadzornik kaj pridno od šole do šole in agitira proti tej zadevi. Iz današnjega našega lista se lahko dotični gospod prepriča, da se je osmešil in blamiral. Zatorej se je dvignila na primerno višino tudi njegova avtoriteta. Kdo je temu kriv, bo uganil sam. Jalova je tudi njegova trditev, da so se njegove hospitacije z ozirom na število obiskovalcev bolj obnesle nego učiteljska zborovanja. Vse učiteljstvo v okraju se še ni nikoli zbralo na njegovo vabilo! Iz dotičnega okraja mu svetujejo, naj poizkusi danes s hospitacijo. Potem lahko prevzame sam vlogo učitelja, hospitanta in kritika! — Zapisali smo že dvakrat, danes ponavljamo tretjič: Kdor seje veter, žanje vihar! Kdor hoče vihar — pa ga imej! Učiteljstvo pa hoče kruha in zagadadelj se ne boji nobenega viharja!

To je edino pravi odgovor! C. kr. okrajni šol. svet v Črnomlju je sklenil v svoji seji dne 13. t. m. predlagati c. kr. dež. šolskemu svetu, da se na podlagi zaslišanja delegatov IV. deželne učiteljske skupščine opusti vsako nadaljno disciplinarno postopanje, ker je beda učiteljstva docela dokazana in ker je bilo postopanje delegatov nekak obupen klic za jako nujno odpomoč. — Pričakujemo, da stavijo enake predloge tudi vsi drugi okrajni šolski sveti na Kranjskem!

Goriško učiteljstvo se pripravlja na boj. V zadnjem zasedanju goriškega deželnega zbora je bil sprejet zakon o regulaciji učiteljskih plač na Goriškem. Za zvišanje plač potrebno pokrije pa je hotel dobiti deželni zbor na na način, ki so bili glede njega vsi razumni ljudje mnenja, da je ves zakon o zvišanju učiteljskih plač mrtvorajeno dete. O tem smo v svojem listu že večkrat govorili in izražali bojazen, da zakon ne dobi najvišje sankcije. Žal, da se je uresničila naša slutnja. Vlada ni zakona predložila v sankcijo, zatorej ostane goriško učiteljstvo v starem, žalostnem gmotnem položaju. Jasno je, da je goriško učiteljstvo do skrajnosti razburjeno in da se pripravlja na odločne korake, da pride do svojih pravic! Pogumno in neustrašeno na boj!

Za proslavo Schillerja je poslal štajerski dež. šol. svet z odlokom z dne 2. maja t. l., št. 4809, (als Zuwendung des steierm. Landesausschusses) po dva komada: »Friedrich Schiller (Sein Leben und Wirken von Fr. Frisch) in po dva komada Schillers Dichtungen in einer Auswahl v. Fr. Frisch tudi na slov. šole za šol. knjižnice. — Ali se ne bi vsaj za vse šole na Spodnjem Štajerskem enako postreglo s Prešernovo knjižico? Dosledno bi bilo!

Iz seje ožjega c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico dne 11. oktobra 1905. Potovalnemu učitelju v Št. Mavru g. Antonu Kutinu se je dovolil dopust za eno leto, da je šel za voditelja učiteljske pripravljavnice v Tolminu. Na njegovo mesto je prišel iz Vedrijana g. Moric Benič, v Vedrijan pa je bil začasno poslan okrajni učitelj g. Ivan Jug. Gdč. Marija Breščakova, učiteljica ženskih ročnih del za Čepovan, Vrata, Lokovec in Gorenji Lokovec se je odpovedala službi. — Nakazale so se petletnine nekaterim učiteljem. — Gdč. Marija Kovačič, učiteljica v Ročinju, se je odpovedala službi, ker se poroči; na njeno mesto pride začasno učit. kandidatinja gdč. Štefanija Stucinova. — Enemu učitelju se je dovolil predujem 200 K. Gdč. Frančiška Rjavčeva je dobila službo učiteljice žen. roč. del za Trnovo in Voglarje, pa s pogojem, da napravi meseca maja 1906 izpit in predloži zdravniško izpričevalo. — Dovolile so se razne naprave in poprave ter nakazala izplačila za izvršena dela v šolskih hišah. — Rešile so se nekatere vloge zasebnega pomena. — Sklenilo se je, predlagati pomnoženemu c. kr. okr. šol. svetu, naj se nakupi za šolske knjižnice 200 izvodov knjižice »Slava Prešernu«.

B.

P. n. gg. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati za Letopis »Slovenske Šolske Matice« teme in teze, ki so obravnavale pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah.

V Ljubljani, dne 18. oktobra 1905.

J. Dimnik,
nadučitelj.

Izkaz darovalcev za Žumrov spomenik. Gg. Jeglič Rud. 13'50 K; po 10 K Mayr Marija, Hubad Fr., Kokalj Rud., Majdič Janko, Pirc C., Rakovec Iv., Stiasny Lj., dr. Šavnik Ed., Šavnik K.; po 5 K Mayr Anica, Florian K., Mayr P., Nadrž Ign., Pavšlar Tom., Pokorn Fr., Suttner H.; po 4 K Kalinger Frd., Rohrman V.; 3 K Polak Mici; po 2 K Hribar Frici, Lampret Ivan, Novomeščanka, Peterlin Fr., Polak Frd., Rozman Janko, Rus Ana, Šarc Alojzij; po 1 K Lampret A., Jagodic Iv., Rooss Rud. — Učiteljstvo radoljskega okraja 63 K (že izkazano). Slovensko dež. učit. društvo 20 K. Učiteljstvo I. mestne šole v Ljubljani 20 K. Učitelji in učiteljice: po 5 K Kragl Jos., Završnik K., Luznar Fr.; po 4 K Mally Ida, Pezdič Iv., Pipan Iv., Rus Vil.; po 3 K Krek V., Prevc Alb., Simončič Mar., Orehek Slavi 2'01 K, Ciuha Fr. 2'01 K, po 2 K Albrecht L., Bohinc Ivanka, Frantar Mar., Grčar Vik., Grundner Zof., Jaklič Julka, Jeglič Am., Jesenko Otko, Jugovic Fr., Kmet Andr., Kovačič Ter., Krušič Pavl., Lampe Ivanka, Lapajne Iv., Lavtižar Fr., Miklavčič Janja, Petrovčič Ana, Repovš Iv., Rojina Fr., Schlaipach Mar., Štupca Iv., Završnik Rud., Štebi Alojzija 1'60 K, Frjan Leop. 1'20 K; po 1 K Dev Al., Flis Slav., Grmek Ant., Jezeršek Iv., Kiferle Iv., Knific L., Kos Ant., Križnar Jos., Kržič Fr., Mahkota Ant., Miklič K., Paternoster Ivanka, Potočnik Al., Primožič Jos., Rape Andr., Rooss Mar., Sprachmann Iv., Stanonik Mih., Svetlič Jos., Papa Fr. 90 h, Kramer Mir. 60 h. Stari spomenik 159'79 K, obresti 7'72 K = 550'25 K

Stroški: kamnosek	455'20 K
zidar	22'80 »
ključavničar	80— »
mali stroški	12'90 »
Skupaj	570'90 K
Dohodki	550'25 »
Primanjkljaj	20'65 K

Učiteljsko društvo kranjskega okraja.

Fr. Luznar, predsednik.

Štajerski deželni zbor se je sešel dne 18. t. m.

Dobro iver smo čitali v zadnjem »Škratku«. Glasi se: Marsikdo jo privede sčasom do visokih časti, ker ga niso o pravem času obesili.

»Učiteljske Novine« objavljajo v zadnji številki poročilo o VII. štajerski deželni učit. skupščini.

V Škocijanu pri Mokronogu slovesno otvoren dne 26. t. m. novo šolsko poslopje.

Pred izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Koprju se začno prihodnji izpiti v ponedeljek dne 6. novembra t. l. ob 9. uri zjuraj.

Lepe razmere! V Rojanu pri Trstu bi morali otvoriti V. slovenski razred. Učiteljsko mesto je tudi že sistemizovano. Razreda pa ne morejo odpreti, ker nimajo prostora. Zato sta IV. in V. razred združena. In tako sedi skupaj 108 učencev! Na ta način bo kmalu rešeno tržaško šolsko vprašanje.

Na petrazredni ljudski šoli v Postojni je oddati do 28. svečana 1906. eventualno tudi do konca tekočega šolskega leta službo suplentke. Nastop s 1. dnem meseca listopada t. l.

Kongres jugoslovanskih književnikov in časnikarjev se vrši dne 19., 20. in 21. prihodnjega meseca v Belgradu.